

PREDGOVOR

U godini kada Split slavi svoju veliku obljetnicu, ovom nevelikom knjižicom o našoj spomeničkoj baštini, želimo se podsjetiti na život i djelo Krune Prijatelja, koji je nedvojbeno jedna od najvažnijih građanskih i intelektualnih figura dvadesetog stoljeća u ovom gradu.

Jer, Kruno Prijatelj svojim je cjelokupnim opusom zadužio ne samo Split, kojem je ostao do kraja vjeran i kojemu je u svom djelu posvetio najveći broj stranica, nego je istodobno, već svojom prvom objavljenom knjigom *Barok u Splitu* 1947., otvorio i novo poglavlje u znanstvenom istraživanju povijesti umjetnosti na našem području. Ta je knjiga zapravo temelj svih njegovih budućih istraživanja, program koji i danas, nakon gotovo pola stoljeća, čini jedinstvenu i zaokruženu cjelinu.

Niska imena koju je složio oko jednog dotad slabo poznatog vremena u Dalmaciji uistinu je impresivna: od Paola Veneziana, Crivellija, Bellinija, Licinija, Tiziana do Padovanina, Paris Bordonea, Riccija, Grassija, Pittonija, uz čitav novi niz *našijenaca* kojima je oblikovao umjetnički profil — od Blaža Jurjeva, Vladanova, Ugrinovića i Čulinovića, Duknovića i Pončuna pa sve do Venture, Bakotića, fra Bone Razmilovića, Pavlovića, Skvarčine, kao i mnogih drugih. Svojim neumornim radom i stručnim autoritetom uspio je senzibilizirati široku javnost te uvjeriti

ih da se stara umjetnost ne može odvajati od one moderne.

Konačno, iako su arheološka i povijesno-umjetnička disciplina u međuvremenu unijele čitav niz novih činjenica i spoznaja o pojedinim djelima i građevinama, kao i posve nove poglede o fenomenu pretvorbe Dioklecijanove palače u srednjovjekovni i novovjekovni Split, ova Prijateljeva knjižica o splitskim spomenicima i njegovoj okolini, pisana još davne 1951. godine, svojim procjenama i dalje ostaje živim i zanimljivim štivom. A posebna je njezina dojmljivost i zbog crteža Emanuela Vidovića, koji su rađeni za njezino prvo izdanje.

Joško Belamarić